

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor și
Administrator al Revistei SILIU RĂDULESCU
Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

A apărut *Tabla de Materii pe anul 1931, care conține în ordine alfabetică, rezumatul jurisprudențial al tuturor hotărârilor pe cari „Dreptul” le-a publicat în cursul anului expirat.*

Domnilor abonați, cari au achitat plata abonamentului li se distribuie gratuit la cerere.

D. G. Maxim — *Naționalitatea română a minorităților*, după tratate și noul proiect prezentat Senatului.

Radu M. Goruneanu. — *Câte-va păreri asupra actualității juridice.*

Chiri Alimănescu. — *Donațiuni. — Testamente. — Liberalități. Jurisprudența Română* — *Inalta Curte de Casație și Justiție S. III.* — Contencios administrativ. — Refuzul autorității comunale de a libera autorizația de Construcțiune. (Primăria Municipiului Iași cu L. Hardt.

Inalta Curte de Casație și Justiție S. III. — Organizare judecătorească. — Complect de vacanță. — Divergență. (Primăria Municipiului Craiova cu moștenitorii Teodorescu Pașa). *Inalta Curte de Casație și Justiție S. III.* — Minister public. — Cauza relativă la minori. — Persoane juridice. (Universitatea din București cu G. Soutzo și Primăria București).

Curtea de Apel din București S. I. — Execuție silită. — Contestație. — Dispozitiv. — Interpretarea și înținderea lui. (Aneta Tașov cu D. Dimitrov).

Tribunalul Ilfov S. IV. — Taxe comunale. — Legea Maximului. — Legea pentru valorificarea produselor agricole. (Sever Herdan cu Primăria Municipiului București).

Jurisprudența străină. — Mandat. — Cu nota D-lui D. Coțrutz.

Recenzii.

Bibliografie.

NAȚIONALITATEA ROMÂNĂ A MINORITARILOR după tratate și noul proiect de lege prezentat Senatului

Un ziar cu renume publică la 26 februar curent un articol intitulat „Revizuirea tratatelor a și început”, în care se ocupă de proiectul depus la Senat de d. ministru al justiției, privitor la nouele măsuri ce sunt de luat pentru acordarea cetățeniei române locuitorilor din provinciile unite, ce li s'a prevăzut prin tratatele de pace, și cari, din diferite motive, au întârziat a și'l valorifica cu ocaziunea revizuirii naționalității române, dispusă de legiuitorul din 1924.

Autorul articolului citat critică măsurile luate prin proiect, după cari se introduc noi condițiuni, pe lângă cele prescrise prin legea din 1924, pentru stabilirea naționalității române a locuitorilor menționați din provinciile unite și anume: domiciliul efectiv în țară de la 1918 până astăzi și dovada contribuției la sarcinile publice. El susține că zișii locuitori potrivit convenți-

nei privitoare la minorități, închiată la Paris, sunt cetățeni români de drept, fără nici o formalitate, și că astfel statul român trebuie să-i admită ca atare *de plano*, fără a cerceta trecutul lor și chiar fără a lămurii dacă numiții îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 3 al Convenției, adică dacă au avut domiciliul, la data punerii ei în vigoare în orice teritoriu al României și dacă ei nu se prevalează de altă naționalitate de cât cea austriacă sau ungară.

Examinând cu atențiune argumentele și teza distinsului critic, observăm că d-sa spre a ajunge la concluziunea sa, atât de favorabilă minoritarilor, se îndepartează dela o cercetare obiectivă a problemei și înlătură condițiile prescrise în textul citat al Convenției de la Paris cât și textele precize ale celorlalte tratate de pace, de la Trianon și St. Germain. Și mai mult de cât atât, d-sa nesocotește un principiu fundamental, admis de toți cugetătorii cari se ocupă de chestiunile minoritare, și anume că Statele au fiecare dreptul de a reglementa normele după care se determină naționalitatea, în cadrul tratatelor internaționale și a legiurilor în ființă.

În discuțiunea unei atât de importante chestiuni minoritare de multe ori caracteristica multor păreri consistă în predominarea considerațiilor politice. Astfel, influențați de aceste porniri, cugetători profunzi, de altminterlea de bună credință, întrebuițează o metodă subiectivă, lipsită de imparțialitatea necesară în tratarea oricărei chestiuni sociale. Plecați pe această cale de auto-sugestiune, ei alunecă de la studiul regimului în vigoare, ce și propun a examina și critica la stabilirea unui regim ideal sau la acel cari s'ar apropia mai mult de vederile lor personale. Desigur, că în aceste condițiuni, soluțiunile la care ajung sunt departe de a înfățișa concluziuni exacte asupra chestiunilor discutate și în concordanță cu conținutul documentelor pe care se sprijină.

Aceste considerațiuni ne determină de a cerceta problema pusă din punct de vedere cu totul obiectiv, la lumina tratatelor și a dreptului ce'l are fiecare stat suveran de a soluționa, în dispozițiunile legii sale naționale, dreptul de cetățenie al minoritarilor, cu dubla tendință: de a le înlesni în mod just acordarea

acestui drept și de a lua toate măsurile pentru îngrădirea invaziei străinilor și pedepsirea fraudelor.

* * *

Observăm, în primul loc, că regula generală, stabilită prin articolul 3 al Convenției minorităților de la Paris, prevede că se recunosc ca supuși români persoanele domiciliante la data Convenției pe ori ce teritoriu al României, care nu s'au prevalat de altă naționalitate, cu adausul expres, formulat prin zisul articol, al *rezervei* îndeplinirii condițiilor tratatelor de pace cu Austria și Ungaria, dela Trianon și St. Germain.

Prin urmare, chiar după dispoziția articolului 3 din Convenția de la Paris, în stabilirea cetățeniei române a foștilor cetățeni austriaci și unguri, trebuie să ne referim și la celelalte două tratate de pace cu Austria și Ungaria. Iar din articolele 70 și 61 ale acestor tratate reiesă trei condiții pentru admiterea lor la naționalitatea română: a) indigenatul, b) teritoriul desmembrat de la foasta monarhie austro-ungară și c) neprevalarea de o altă naționalitate.

Dacă textele sunt deci atât de clare, dacă Convenția de la Paris pretinde domiciliul ca normă pentru stabilirea cetățeniei române, dacă celelalte două tratate, la care se referă Convenția, pretind indigenatul, adică legătura temeinică de localitate, prin care se puteau distinge cetățenii austriaci și unguri, în baza cărui argument serios, colaboratorul ziarului citat pretinde că atât legiuitorul din 1924 cât și proiectul ministerial actual calcă dispozițiunile Convenției de la Paris prin faptul că impun în stabilirea naționalității române, unile condiții bazate pe zisa Convenție și tratate?

Examinarea atentă a articolului 3 din Convenție ne arată că în realitate devin supuși români supușii austriaci și unguri cari la data Convenției locuiau în teritoriile alipite, sub rezerva stipulațiilor celorlalte două tratate. Aceste din urmă impun la admiterea în naționalitatea română condiția indigenatului și neprevalarea de altă naționalitate. Este inadmisibil, deci, a se susține că statul român nu poate verifica dacă solicitantii la cetățenie întrunesc toate aceste condițiuni.

Mergând mai departe în cercetarea problemei, observăm că și condițiunea indigenatului, cerută potrivit tratatelor, prin legea asupra naționalității din 1924, este pe deplin justificată prin Convenția de la Roma din 6 Aprilie 1922, călăuză prețioasă, care ne poate conduce la adevărata interpretare a textelor din Convenția de la Paris și a tratatelor de pace. În adevăr, în această Convenție, încheiată la 1922, între România, Austria, Ungaria, Italia, Sârbo-Croato-Slavonia și Cehoslovachia se prevede în primul loc că obținerea naționalității este reglementată de legile fiecărui stat, și apoi, că în caz de contestație între Părțile contractante, privitor la atribuirea naționalității, după dispozițiunile tratatelor dela St. Germain și Trianon, al unui supus al vechilor țări austriace sau ungare, se va cerceta cauza de o anumită comisiune. Ori, dacă însăși Părțile contractante, însăși statele des-

membrate, în stabilirea naționalității vechilor lor supuși, au găsit de cuviință că naționalitatea trebuie atribuită după dispozițiunile tratatelor dela St. Germain și Trianon, este greu de admis teza ce combatem, adică să părăsim interpretarea făcută de însăși Puterile interesate și să ne referim numai la convenția de la Paris, și chiar la această convenție, numai în mod trunchiat, adică nesocotind condiția formală a domiciliului ce impune în acordarea naționalității.

Convenția dela Paris stabilește principiul, lăsând interesaiilor sarcina alcătuirii, prin ulterioare tratate, modul precizării domiciliului. Convenția dela Paris vorbind de domiciliu se referă la celelalte două tratate, înțelegând să păstreze intacte toate dispozițiunile din ele, după care se cere indigenatul.

Colaboratorul ziarului citat se revoltă contra legii din 1924, care a cerut indigenatul, pentru că n'a căutat să se convingă că în Austria și Ungaria cetățenia era determinată prin indigenat; așa că legiuitorul din 1924 a fost bine inspirat cerând indigenatul cetățenilor unguri și austriaci, candidați la cetățenie. Se mai revoltă d-sa contra domiciliului real, impus prin proiectul d-lui Ministru Valeriu Pop, pentru că earăși n'a căutat să se convingă că în tratatele dela Trianon și St. Germain se vorbește și de condițiunea neprevalării de altă naționalitate. Și credem că în sistemul admis de proiect dovada solicitantului că n'a înbrățișat o naționalitate străină se poate face prin faptul stabilirii domiciliului real în tot timpul dela 1 Decembrie 1918 și până la promulgarea legii viitoare. Dar chiar în Convenția dela Paris, am arătat, că este vorba de dovada domiciliului.

Prin urmare, în principiu, nu se poate pretinde că în mod abusiv legea din 1924 sau noul proiect cer condiții pentru stabilirea naționalității. Că noul proiect este confuz, după cum am arătat altă dată, acesta este altă chestiune. Nu se specifică în textele zisului proiect ce anume condiții cere solicitatorilor din cele prevăzute de art. 56 al legii din 1924, în afară de condițiile domiciliului și contribuirea la sarcinile publice. Criteriile în admiterea naționalității după legea din 1924 sunt multiple: indigenatul, domiciliul, nașterea și opțiunea. Interpretul cu drept cuvânt se poate întreba: la care anume din aceste categorii se referă proiectul? A căutat să îndepărteze condiția indigenatului dacă dovedesc domiciliul real în localitate dela 1918 până astăzi? După legea din 1924 celor ce aveau indigenatul, sau erau născuți în teritoriile unite, din părinți domiciliați acolo, și celor cari au optat la timp pentru naționalitatea română nu li se mai cerea dovada domiciliului, pretins prin proiect.

Credem dar că proiectul trebuie să prevadă preciziuni sub acest raport. Persoanele care la timp au optat pentru cetățenia română, dar au pierdut termenul de a se înscrie în liste sunt obligate a satisface și condițiunile noi din proiect?

Colaboratorul ziarului citat se revoltă apoi contra art. 2 din proiect, care prevede facultatea ce se dă ori cărui cetățean român de a cere tribunalului civil

nulitatea încetărilor sau înscrierilor făcute în temei de acte false sau neexacte. „Se asmuță lumea să facă denunțuri”, spune d-sa. După ce critică articolul din proiect tot d-sa adaugă: „oare acest articol este necesar; după dreptul comun; încetățile făcute prin fraudă nu aduc după ele nulitatea?”

Ne surprinde critica nedreaptă ce se face acestui articol, căci însuși autorul lămurește că regula stabilită prin art. 2 este aplicațiunea unui principiu de drept comun. Și dar, dacă este astfel, dacă articolul încriminat din proiect, este numai o repetare a unei reguli consacrate anterior prin legile existente, dacă independent de textul proiectului, denunțul contra unei încetăți frauduloase este obligatoriu pentru ori ce cetățean, după cum prescrie articolul 28 din procedura penală, care este motivul determinant de a ne porni cu înverșunare și a pretinde că măsura prescrisă de zisul articol este o operă polițistă. De altmintreli, socotim că măsura nici nu este inutilă, căci prin art. 2 se poate urmări anularea *pe cale* civilă a încetăților frauduloase, *independent de acțiunea publică*, facultate, ce nu este îngăduită ori cărui cetățean român prin legile existente.

Legea franceză din 1927 este și mai severă; ea aduce o inovație importantă, edictând regulile noi pentru înlăturarea chiar în timp de pace de la cetățenia franceză a celor primiți de curând, și cari au devenit în dezirabili sau periculoși (art. 9 al 5). În baza dreptului de apărare, statul, în limitele acestui drept, poate retrage privilegiul ce l'a acordat, dacă survin împrejurări și fapte din partea naturalizaților, ce le crede periculoase existenței sale. Majoritatea autorilor felicită pe legiuitorul francez care a dat instituției retragerii o deosebită dezvoltare. Ar fi de dorit să cunoaștem și părerile distinsului critic dacă prin proiectul de lege încriminat s'ar fi adaus un al treilea articol, de stabilire a instituției retragerii naturalizării?

Cu ocaziunea legiferării în această materie trebuie să avem în vedere că tratatele au ținut seamă deopotrivă de voința indivizilor minoritari și de interesul statului nou creat sau mărit, în ce privește reglementarea naționalității. Nu se pot face restricțiuni injuste în dobândirea naționalității celor ce li se cuvine, dar nici nu se poate trece peste dreptul Statului de a pune condițiuni, în limita tratatelor, pentru ca numai cei cu drepturi reale să poată obține cetățenia română.

Dimitrie G. Maxim

Fost președinte la Curtea de Apel

CATEVA PĂRERI

ASUPRA

ACTUALITĂȚII JURIDICE

Rândurile care urmează nu constituiesc un studiu, ci mai ales o serie de observațiuni. Ele nu sunt deci sprijinite atât pe autorități de scriitori cât pe fapte petrecute și văzute zilnic și uneori pe impresia generală care se desprinde din succesiunea lor. Dacă ei-

titorul jurist practicant, parcurgându-le, își va da seama că afirmațiunile noastre corespund cu impresiile sale, însemnează că nu ne-am înșelat. Controlul cel mai ușor îl poate exercita prin propriile-i amintiri. Poate că pe această cale va mai adăoga și dânsul la cele pe cari ne-am străduit noi să le fixăm.

Influența exercitată de cele petrecute înaintea instanțelor de judecată asupra dreptului și juriștilor a fost totdeauna foarte mare. Seria de procese cari se perindă zilnic formează tot atâtea cazuri smulse din viața reală, tot atâtea prilejuri de experiență. Activitatea magistratului sau a avocatului constituie o continuă practică pentru majoritatea juriștilor. Ea le oferă material de studiu și prilejul de a-și controla marea convingerile la cari au putut să ajungă pe cale de meditațiune teoretică. O schimbare în modul de distribuire a justiției nu poate lăsa neatins restul dreptului. Dacă fluviul de fapte, de amănunte juridice care curge prin zăgazarile larg deschise ale tribunalelor își va schimba compoziția, cursul sau volumul, desigur că și restul dreptului va suferi transformării. Acestea pot fi mărunte și singuratece. Uneori efectele lor se împletesc cu ale altor împrejurări, nu produc singure o însușire a dreptului ci îi ajută numai apariția. Totuș, culegând împreună toate aceste influențe, reușim să formăm un mănuchi destul de însemnat.

Situația în care s'au găsit în ultimii ani instanțele noastre judecătorești, e caracteristică, din punctul de vedere al cuantumului spețelor ce au de judecat și al naturii lor, adică al volumului și compoziției curentului juridic.

Cuquantumul, care a fost foarte mărit, se justifică prin dezvoltarea țării și prin înmulțirea legăturilor și problemelor de tot soiul cari se prezintă. În parte, el se mai datorește și activității legiuitorului care introduce mereu raporturi noi în câmpul legii scrise, precum și crizei economice care face pe mulți debitori să nu-și îndeplinească obligațiunile până nu există titlu judecătorec împotriva lor, iar uneori să caute motive subtile pentru a se opune la plată. Pentru a se remedia puțin răul, s'a înmulțit într'o mică măsură numărul secțiilor la Tribunale și s'au creat complete de judecată speciale. În general însă, instanțele noastre rămân încă foarte încărcate.

În privința naturii spețelor ce se prezintă e demn de remarcat că ele apar în grupuri mari, identice în interior, deosebite între ele. O aceeaș chestiune care e la ordinea zilei se prezintă sub numeroase fețe, în puncte ale țării, e discutată cu ardoare, apoi se perde pentru a face loc alteia. Orizontul juridic e străbătut de valuri cari se urmează unul pe altul, străbat la suprafață și apoi dispar pe rând. Acest lucru e datorit în principal vremurilor excepționale și nestabile prin cari am trecut până acum. O anumită situație crea un anumit fel de probleme de drept. Dacă însă împrejurările economice sau politice se schimbau — și s'au schimbat de multe ori — și raporturile juridice evoluau; unele eșeau din umbră, altele deveneau deopotrivă, fără interes. Astfel se explică pentru ce cate-

gorii întregi își cereau una după alta soluția. Legiuitorul, împins de vremuri și de efervescența lui legislativă, crea legi speciale și arunca la rândul său în serie de probleme similare, puterii judecătorești.

Efectele acestor stări de lucruri asupra științei dreptului se pot împărți în două: cele cari interesează în special modul de judecată, adică jurisprudența, și cele de natură mai mult teoretică și influențând mersul doctrinii.

I. Din primele vom enumera:

1. O înțepală neobicinuită în evoluția și apoi în fixarea jurisprudenței. Variațiunile și luptele între diferitele soluțiuni nu se petrec atât în timp, cât mai ales în spațiu. Problema juridică se prezintă abondent și și concomitent în toată țara. Tribunalele dau soluțiuni cari se controlează între ele. Apoi o părere triumfă, nu printr'o lungă evoluție, ci din conflictul dintre diferitele cazuri prezentate în același timp. Jurisprudența la început împărțită se unifică și se încheagă repede, tinde grabnic spre fiecare. Norma definitiv aprobată capătă apoi o mare putere rezultată tocmai din caracterul ei colectiv și general.

Înalta Curte de Casație, deși fiind numai una și dec neputând varia decât în timp, a fost totuși influențată de lupta juridică ce se da la picioarele sale. În prima clipă se întâmplă să se pronunțe într'un sens. Curând însă alte spețe similare se prezentau. Instanțele de fond rezistau. Justițiabilii cereau o dreptate mai exactă. Toate acestea schimbau convingerea înalte instanțe și o obligau să-și revizuiască părerea într'un termen mai scurt decât cel fixat de art. 17 din legea sa organică. De aceea o vedem în ultimul timp adesea judecând în complect de divergență sau chiar în secțiuni unite, pentru a putea reveni asupra unei teze pe care anterior o împărțășise.

2. Tot din cauza naturii și cantității materialului care trebuie judecat, deciziunile înaltei Curți sau chiar ale Curților de apel au căpătat o deosebită importanță. Judecătorul, nevoit să lucreze mult și repede, poate numai cu greu să reia istoricul unei chestiuni și s'o studieze dela origină. În dorința de a se orienta și informa, va recurge însă la jurisprudențele recente. Din când în când se ivește câte un proces care se judecă într'o deosebită amploare. Soluția dată atunci face apoi mare autoritate. Ea cuprinde un fel de rezumat, o concluzie oficială a tuturilor celor ce se pot spune asupra acelei chestiuni, concluzie adoptată apoi în spețele mai mărunte similare. E un foarte curios fenomen de împărțire a muncii. Instanța în fața căreia un proces excepțional de mare aduce tot materialul juridic conex, îl cerne tot și, în deplină cunoștință de cauză, îl analizează și îl soluționează pentru toți. Celelalte instanțe tind apoi să se pronunțe la fel. Este fenomenul autorității precedentelor, însă de astădată foarte exagerat și ușor vizibil.

Într'o epocă în care trebuie să se judece și mult, și bine, nu putem critica procedeul. E într'adevăr imposibil ca, cu ocaziunea fiecărei spețe, să repeți desvoltarea tuturilor subtilităților juridice cari se leagă de

ea. În același timp, pe această cale se menține și unitatea de jurisprudență.

3. Din cauza nevoii de a împărți cât mai multora dreptatea, jurisprudența devine și mai dură. Magistratul se obișnuiește să caute repede miezul chestiunii, să scoată la lumină scheletul juridic al litigiului, neglijând nuanțele infinite ale faptelor, subtilitățile speței, imponderabilele sentimentale.

4. În fine, s'ar părea că activitatea excesivă va aduce o scădere a calității hotărârilor judecătorești. Lucrul nu este totdeauna exact. În genere, ambițiunea magistratului de a nu subscrie o erezie juridică, experiența dobândită prin judecarea atâtor spețe, mențin valoarea sentințelor la nivelul normal.

O șovăire se simte numai atunci când și alte cauze se unesc cu aglomerarea proceselor. Astfel se petrece în apelurile penale venite spre judecare la tribunale după ce în primă instanță s'au pronunțat judecătorii de ocol.

Pentru acestea din urmă, procesele penale își păstrează încă importanța. Insultele, lovirile simple, constituiesc competența lor curentă; furtul simplu devine un lucru grav. Pe de altă parte, faptele fiind încă proaspete, judecătorii dau de obicei în aceste materii hotărâri foarte minuțios studiate și după desbateri prelungite.

Când procesul a venit înaintea tribunalului după câțiva ani, faptele lui nu se mai văd decât printr'o ceață. Inculpatul e uneori dispărut. Dacă se mai prezintă, neagă totul în mod stăruitor. Depozițiile martorilor se găsesc la dosar sub formă de mici rezumate telegrafice. Dacă tribunalul dorește să-i audieze din nou, constată că și-au schimbat adresa sau nu-și mai amintesc mare lucru. Pe condică sunt peste o sută de procese. În aceste condițiuni magistratul se găsește în imposibilitate de a revedea faptele cu minuțiozitatea cu care le-a văzut prima instanță. Nesigur, temându-se să nu achite pe un vinovat, nevoind să fie prea aspru cu un nevinovat, va reduce puțin pedeapsa. El are în această privință un rol uniformizator. Adesea în asemenea cazuri închiisoarea e înlocuită cu amenda, care devine un fel de jumătate achitare, bună pentru vinile cari nu mai pot fi cântărite cu precizie.

II. Situațiunea ce studiem produce efecte sau întărește unele efecte și în afară de pretoriul tribunalelor.

1. Prin forța împrejurărilor, într'un proces rămân astăzi o mulțime de lucruri nespuse. Când și alții așteaptă după el dreptatea, avocatul trebuie să-și concentreze pledoaria, iar magistratului nu-i este îngăduit să lase desbaterile să le prelungească, numai pentru plăcerea de a auzi expunându-se o frumoasă problemă de drept. Și unul și altul, vor rămâne însă cu nevoia de a preciza principii pe cari le-a trezit sau sugerat procesul și care n'au putut fi tratate. Și astfel vom vedea apărând o întregă literatură în jurul activității curțiilor și tribunalelor. Note ample, broșuri, conferințe, reviste de drept, își văd apariția favorizată de nevoia căutării unui derivativ. Totdeauna literatura nu a fost decât dorința de a împărți gândul tău altora. Acest fapt e una

din cauzele cari ne fac să avem azi o întrăagă literatură juridică intermediară, care nu reușește să se cristaliceze totdeauna în tratate, dar care le pregătește calea de pătrundere.

Prezența dreptului din noile provincii furnizează și ea un vast material acestor lucrări. Din compararea diferitelor legi — uneori din cionirea lor — rezultă o lumină mai imparțială și științifică. Adesea avocatul sau magistratul ardelean, stabiliți în București, după ce vin în contact cu câteva procese conform dreptului din vechiului regat, vor arăta într'o notă, conferință sau — dacă e cazul — în teza lor de doctorat, care e situațiunea spetei după dreptul provinciei lor și vor încerca să scoată concluziuni folositoare pentru viitor.

2. Marea activitate a instanțelor judecătorești face, pe de altă parte, dreptul și mai original. Pe cale strict teoretică, poate ar fi fost greu să ne sustragem influenței strălucite a marilor jurisconșulți străini, în special a celor francezi. Prin forța împrejurărilor, avem însă pentru știința juridică, o serie întregă de laboratorii practice, instanțele judecătorești, prin care se scurge un material strict românesc. Cu cât acesta va fi mai bogat, cu atât și dreptul și lucrările comentatorilor vor câștigat în originalitate.

Rămâne să ne întrebăm: este situațiunea de azi folositoare? Această chestiune, care ar fi părut curioasă la începutul studiului, este legitimă acum, când am văzut că efectele ei nu sunt numai rele.

Desigur, ca sistem merit să se permanentizeze, nu poate fi recomandată. Dar atunci când vom eși din această grea încercare, când se vor limpezi lucrurile și experiența dobândită acum, faptele asimilate cam de-a valma, vor putea fi revăzute în tihnă și clasate pe rând, dreptul românesc va fi desigur, cu o treaptă mai sus decât înainte.

Radu M. Goruneanu

Doctor în drept, avocat

PARERI ȘI DISCUȚIUNI

Donațiuni, testamente, liberalități, făcute de un soț celuilalt soț, atunci când are copii dintr'o căsătorie anterioară; inadvertența termenilor art. 844 din codul civil și felul cum trebuie interpretat; restricțiunea prevăzută de art. 939 din codul civil, se aplică tuturor liberalităților constituite soțului beneficiar ori pe ce cale, și ori prin ce mijloace ar fi făcute.

Este cazul unui proprietar, care dispune pe cale testamentară, ca după moartea sa, soția sa să stăpânească în plină proprietate toată averea sa mobilă și să fie uzufructuară asupra tuturor imobilelor ce posedă, al căror fond să treacă după încetarea dânsi din viață fiului.

După moartea tatălui său, fiul susține în Justiție, că prin liberalitatea făcută de părintele său soției sale, i s'a atacat rezerva, cerând reducerea acelei liberali-

tăți la cotitatea disponibilă, în conformitate cu dispozițiunile art. 939 c. civil.

În principiu, deși art. 844 c. civil, prevede că liberalitățile făcute, fie prin testament fie prin acte între vii, nu pot trece de jumătatea bunurilor dispunătorului, dacă la moartea sa lasă un singur copil legitim. art. 939 acelaș cod *prescrie o dispozițiune excepțională și deregatorie la dreptul comun*, pentru cazul când bărbatul sau femeia, are copii dintr'o altă căsătorie, care caz nu-l autoriză a da soțului din urmă decât o porțiune egală cu partea legitimă a copilului, ce a luat mai puțin, și fără ca în nici un caz donațiunea să treacă peste cuartul bunurilor; art. 844 c. civil, prevede: dacă dispozițiunea prin acte între vii sau testament constituie un uzufruct sau o rentă viageră, a cărei valoare trece peste cotitatea disponibilă; *erezii rezervatari au facultatea de a executa aceste dispozițiuni, sau de a abandona proprietatea cotității disponibile.*

În cazul de față moștenitorul face declarațiunea, că în conformitate cu acest text de lege, *înțelege a uza de dreptul de opțiune*, abandonând soției tatălui său în plină proprietate un sfert din averea rămasă pe urma defunctului său părinte.

Soția a susținut, însă-că pentru a uza de acest drept principial, moștenitorul ar trebui să dovedească faptul că valoarea uzufructului testat, ar întrece cotitatea disponibilă a averii lui de cujus.

Se stabilește, în mod unanim, că dreptul de opțiune, pe care-l are moștenitorul rezervatar conform art. 844 c. civil. este *supus unei singure condițiuni*: ca veniturile donate sau legate să excedă pe acelea ale cotității disponibile și că astfel trebuie interpretat acest text, când vorbește de renta viageră, a cărei valoare *ar excede cotitatea disponibilă*, adică depășirea veniturilor cotității, pe acea a valorii venale a dreptului viager.

Este, însă, generalmente admis că textul art. 844 c. civil, prin cuvintele: *„a cărei valoare nu trece peste cotitatea disponibilă, constituie o inadvertență a legiuitorului, cari de ar fi observate ad-literam, ar trebui să dea naștere la calcule și estimațiuni aleatorii, tocmai pe cari a vويت a le evita și a le înlătura legea.*“

În cazul de față, pe urma lui decujus nerămânând decât un singur imobil, liberalitatea, făcută de dânsul este evident că numai întrece, dar absoarbe cu desăvârșire și în întregime venitul imobilului.

În ce privește dispozițiunile art. 939 c. civil, cazul prevăzut de acest text, prin care se limitează dreptul soțului de a face liberalități celuilalt soț, când are copii dintr'o căsătorie anterioară, numai la 1/4 din averea sa, constituie, de asemenea, o derodare de la dreptul comun, făcută cu scopul de a ocroti drepturile copiilor, în contra liberalităților părinților, cari printr'a doua căsătorie, au putut căpăta noi afecțiuni.

Aceste căsătorii au fost rău văzute de legiuitorii tuturor timpurilor din cauză că adesea ori „sunt

obiiduitoare pentru copii, născuți din prima căsătorie”.

S'a susținut, într'adevăr, că dispozițiunile art. 939 c. civ. s'ar referi numai la donațiuni, nu și la testamente, deducându-se aceasta din textul legii, care arată că: „soțul nu va putea dărui” prin deosebire de termenii generici ai art. 844, care arată și restrânge toate liberalitățile în genere.

Se dă ca explicațiune a acestei deosebiri, rațiunea că legiuitorul a apreciat ca mai puțin periculos pentru copii testamentul act esențialmente revocabil de chiar testator, decât donațiunea care este în principiu irevocabilă, și că deci s'a crezut că influența soțului în acest din urmă caz, asupra celui alt soț, ar prezenta un caracter mai grav, ceiace ar fi făcut pe legiuitor să suspecteze mai mult donațiunea decât testamentul.

Intreaga jurisprudență, însă, și doctrina a stabilit în mod constant și unanim, că restricțiunea prevăzută de art. 939 c. civil, se aplică tuturor liberalităților, ce soțul, care se căsătorește din nou, ar face fie prin donațiuni fie prin testament.

S'a crezut, cu drept, cuvânt, că asigurarea copiilor din prima căsătorie ar deveni iluzorie, dacă rezerva ereditară, special instituită de art. 939 c. civil iar apăra numai în contra donațiunilor, nu și în contra testamentului, și că în ambele cazuri ei trebuiesc puși sub protecțiunea legii, reducțiunea excepțională din art. 939 cod civil, s'a stabilit că atinge toate foloasele constituite soțului beneficiar, ori pe ce cale și prin orice mijloace ar fi făcute.

Chiril Alimănescu

Consilier C. Apel București

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența de la 9 Martie 1931

Președinția D-lui Ar. Alexandrescu, consilier

Primăria Municipiului Iași cu L. Hardt

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — REFUZUL AUTORITĂȚII COMUNALE DE A LIBERA AUTORIZAREA DE CONSTRUCȚIE. — EXPROPIERE PROECTATĂ. — ART 1 DIN LEGEA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV.

Autoritatea comunală nu poate refuza autorizația de a construi, celor cari o cer, dacă exproprierea nu s'a făcut și nici indemnizația n'a fost hotărâtă, pe motiv numai că ar exista o aliniere proiectată și în vederea unei eventuale exproprieri.

No. 416 bis Respins recursul făcut de către Primăria Municipiului Iași în contra Deciziunii cu No. 14/929 a Curții de Apel din Iași S. I în proces cu L. Hardt.

Curtea deliberând,

Având în vedere că, din deciziunea atacată cu re-

curs, se constată că reclamantul Leon Hardt, a chemat în judecată înaintea Curții de apel Iași, ca instanță de contencios administrativ, Primăria municipiului Iași, pentru a fi obligată să-i elibereze autorizația de a construi un imobil pe locul său situat în Iași, strada Ștefan cel Mare No. 10, în conformitate cu planul depus la dosar ;

Că, Curtea de Apel Iași Secția I-a, prin deciziunea Nr. 14/929, a admis acțiunea și a obligat numita Primărie să elibereze intimatului L. Hardt autorizațiunea de construire cerută prin acțiune ;

Că, pentru a ajunge la această soluțiune, Curtea de Apel motivează că, prin notificarea din 20 Iunie 1928, la care a alăturat planul de construcție, reclamantul a cerut Primăriei de a-i libera autorizația de a construi amintită ; că expirând termenul de 30 zile, prevăzut de legea contenciosului administrativ, fără ca Primăria să-i elibereze autorizația, la 13 August 1928 a intentat acțiune în contencios ; la această acțiune, Primăria prin întâmpinarea ce a făcut, a arătat că reclamantul n'a sesizat niciodată prin o cerere legală și valabilă pentru eliberarea autorizațiunei, ci a formulat cererea numai prin notificarea adresată Primăriei, fără însă a prezenta și planurile imobilului ce voește a construi ; că reclamantul, îndeplinind și această cerere a Primăriei, prin depunerea unui al doilea plan, planul de situație, și primăria refuzând după aceasta să elibereze autorizația, la 7 Noembrie 1928 a introdus o a doua acțiune în contra Primăriei, față de care aceasta, prin întâmpinarea ce a depus, a susținut că nu-i poate elibera autorizația, deoarece pe o porțiune din terenul reclamantului urmează să treacă viitoarea stradă care va lega str. Ștefan cel Mare cu str. Săulescu ;

Că, Curtea, mai înainte de a se pronunța asupra acestor acțiuni, care au fost conexe prin Jurnalul N. 949 din 16 Aprilie 1929, a încuviințat facerea unei expertize, prin care să se stabilească dacă prin construcția ce s'ar face, estetica și salubritatea orașului ar fi satisfăcute, dacă se respectă alinierea stradei și dacă sunt satisfăcute condițiunile tehnice cerute pentru asemenea construcții, iar expertul numit prin actul de expertiză ce a încheiat a răspuns afirmativ la toate punctele asupra cărora s'a încuviințat expertiza ;

Că, Curtea înlătură ca neîntemeiată obiecțiunea Primăriei, că refuză să dea autorizația, din cauză că pe o porțiune din locul reclamantului urmează să treacă o viitoare stradă, pentru care s'au și început formalitățile de expropriere, deoarece — zice Curtea — nu s'a dovedit de către Primărie : 1) că în adevăr s'au îndeplinit formele de expropriere ; și 2) că exproprierea este definitivă și executată și că s'a achitat proprietarului prețul terenului expropriat ; că, deciziunea Consiliului comunal din 26 Iunie 1928 și procesul-verbal din 30 Iunie 1928, care constată descinderea locală făcută de consiliul comunal în vederea exproprierii, nu

1) Motivul I de casare fără interes jurisprudențial.

pot fi considerate ca acte de natură să facă dovada că exproprierea este un fapt îndeplinit;

Având în vedere că prin motivul II de casare, reclamanta se plânge de violarea art. I din legea pentru contenciosul administrativ și exces de putere, susținând că în speță nu există rea voință în rezolvarea cererii reclamantului, deoarece pe deoparte cererea nu era bine timbrată, iar pe de altă parte eră în curs procedura pentru exproprierea unei părți din teren; și deci eră în drept să refuze autorizația de construire cerută;

Având în vedere că, în conformitate cu dispozițiile art. 1 din legea pentru contenciosul administrativ, oricine se pretinde vătămat în drepturile sale, printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legilor sau a regulamentelor, sau prin reaua voință a autorităților administrative, de a rezolvă o cerere privitoare la un drept, poate face cerere pentru recunoașterea dreptului său, la instanțele judecătorești competente, adică la Curtea de Apel;

Având în vedere că, atât timp cât expropriea nu s'a făcut și o justă indemnizație n'a fost hotărâtă în conformitate cu legea de exproprie pentru utilitate publică, autoritatea nu poate refuza autorizația de a construi, celor care o cer, cu singura condiție ca planurile ce aceștia sunt ținuți a prezenta, pentru obținerea autorizației, să fie conforme cu legile și regulamentele de edilitate publică, în ce privește salubritatea, siguranța și estetica clădirilor;

Considerând că, în speță, precum s'a arătat deja cu ocazia combaterii motivului I, notificările adresate de reclamant Primăriei prin care acesta solicită autorizația de construire, au fost timbrate ulterior, plătinându-se taxa îndoită, deci refuzul Primăriei pentru acest motiv nu este fondat, iar în al doilea rând Curtea constată că Primăria nu a făcut dovada că s'au îndeplinit formalitățile de exproprie; că expropriea ar fi definitivă și executată și că s'a achitat proprietarului prețul terenului expropriat;

Astfel fiind, Curtea nu a săvârșit nici un exces de putere și nu a violat art. 1 din legea pentru contenciosul administrativ, așa că și motivul II de casare este nefondat;

Că deci motivele I și II de casare fiind nefondate, recursul urmează a fi respins, fără a mai intra în cercetarea motivului III de casare, prin care recurenta se plânge de violarea și greșita interpretare a art. 74 al II din legea pentru unificarea administrativă, și exces de putere, susținând că acțiunea de față este inadmisibilă, deoarece din întâmpinările depuse la dosar și din susținerile orale ale recurtei, cuprinse în jurnalele de ședință, nu rezultă că acest motiv ar fi fost invocat și înaintea primei instanțe, ori invocarea lui pentru prima oară în fața acestei Inalte Curți este inadmisibilă;

Că deci recursul fiind nefondat, urmează a fi respins. Pentru aceste motive, respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența de la 2 Decembrie 1931

Președinția D-lui O. Băleanu, consilier

Primăria Municipiului Craiova cu moștenitorii defunctului Teodorescu Pașa.

ORGANIZARE JUDECĂTOREASCĂ — CURTE DE APEL. — COMPLECT DE VACANȚĂ. — DACĂ POATE PRONUNȚA HOTĂRĂRI CU MAJORITATE DE DOUĂ VOTURI. — ART. 217 ȘI 218 DIN LEGEA DE ORGANIZARE JUDECĂTOREASCĂ.

Legiuitorul organizând complete speciale pentru timpul vacanțelor mari, a înțeles a da acestor complete și puțința de a tranșa fără întârzieri litigiile urgente ce le sunt deferite pe timpul cât funcționează, astfel că în lipsă de dispozițiuni formale contrarii, completele de vacanță, în caz de divergență, pot pronunța decizii cu majoritate de două glasuri, pe baza principiului că ori de câte ori legea nu prevede un „quorum“ necesar pentru luarea unei deciziuni, majoritatea absolută decide.

No. 1507. Respins recursul făcut de Primăria Municipiului Craiova în contra Deciziei Curții de Apel din Craiova în Complect de vacanță, în proces cu moștenitorii defunctului Teodorescu Pașa.

S'au ascultat D-nii avocați G. Petrovici și Ath. Iliescu pentru recurentă și M. Djuvara și V. Potârcă pentru intimați.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de casare:

„Violarea art. 37, 218 și 225 din legea de organizare judecătorească și ast. 53 din legea de exproprie pentru utilitate publică, întrucât de și apelul în materie de indemnizație de exproprie nu este merit judecării în timp de vacanță, totuși a fost judecat și ivindu-se divergență, Curtea nu a acordat un termen pentru judecarea divergenței, dând o hotărâre nulă“.

Având în vedere că prin decizia atacată, complexul de vacanță al Curții de Apel Craiova judecând apelurile făcute de cele două părți în litigiu contra deciziei Comisiunii de Arbitri referitoare la fixarea prețului unor terenuri și case de către Primăria Craiova, a respins — cu majoritate — apelul acesteia și a admis apelul intimaților majorând indemnizațiunea.

Având în vedere că Primăria făcând recurs, susține prin motivul de casare mai sus reprodus, că apelurile în materie de indemnizațiuni de exproprie nu sunt de natură a fi judecate în timpul vacanței și că în tot cazul, întrucât în speță, nu s'a obținut unanimitatea de 3 glasuri, deciziunea nu putea fi dată cu majoritate, ci urma să se declare divergență și să se reia judecata în complexul de 5 membrii, potrivit art. 37 din legea organizării judecătorești și art. 53 din legea exproprierei de utilitate publică.

Considerând că atât art. 37 din legea organizării judecătorești, cât și art. 53 din legea de exproprie pentru utilitate publică, se ocupă de modul de compunere și funcționare a instanțelor pentru perioada de

activitate judecătorească obișnuită din cursul anului.

Considerând că, în afară de această perioadă, legea organizării judecătorești printr'un titlu special „Vacanța” (art. 217 și urm.) institue și perioade de suspendarea activității judecătorești obișnuite, pentru care se prevede anume complete de judecată în vederea soluționării pricinilor urgente.

Considerând că legiuitorul organizând complete speciale pentru timpul vacanțelor mari, urmează că — în lipsă de dispozițiuni formale contrarii — el a înțeles a da acestor complete puțința de a tranșa — fără întârzieri posibile, litigiile urgente deferite lor pe timpul cât funcționează; și ca o consecință necesară a rolului special ce le atribuie, să le dea și posibilitatea de a pronunța deciziunile cu majoritate de glasuri pe baza principiului, că ori de câte ori legea nu prevede un „quorum” necesar pentru luarea unei decizii, majoritatea absolută decide.

Considerând că acest principiu, aplicat prin o dispozițiune expresă de legea organizării judecătorești din 1913 (art. 198) urmează a-și găsi aplicațiunea și sub legea în vigoare, care, dacă n'a mai reprodus dispozițiunea relativă din art. 198 al vechei legi, este că a considerat-o inutilă, iar aplicațiunea principiului de mai sus ca fiind firească și dela sine înțeleasă, fără a mai fi tradusă în text, ceiace dealtminteri, rezultă și din lucrările parlamentare de elaborare a legii din 1924 și în special din declarațiunile, în acest sens, ale raportorului acelei legi.

Că dar sub acest raport motivul I de casare este neîntemeiat.

Considerând că potrivit art. 53 din legea de expropriere pentru utilitate publică, judecarea apelurilor în materie de indemnizațiuni de expropriere se face de urgență și cu precădere, iar potrivit art. 224 legea organizării judecătorești printre afacerile care se repartizează în vacanțe sunt și acelea, pe care legea le declară urgente.

Ca speță urgența de judecată în ce privește acordarea indemnizației de expropriere fiind declarată de lege, Curtea de Apel sorocind în timpul vacanței judecarea apelurilor în discuțiune nu a făcut decât o justă aplicațiune a textelor citate.

Că prin urmare și din acest punct de vedere motivul I de casare este neîntemeiat ¹⁾.

Pentru aceste motive respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 30 Noembrie 1931

Președinția d-lui Ar. Alexandrescu, consilier

Universitatea din București cu E. Gh. Soutzo și Primăria București

MINISTER PUBLIC. — CAUZA RELATIVĂ LA MINORI. — NEPARTICIPAREA PROCURORULUI ÎN INSTANȚĂ. — NULITATE RELATIVĂ. — ART. 36 DIN LEGEA ORGANIZĂRII JUDECĂTOREȘTI. — PERSOANE JURIDICE. — INSTITUȚII DE STAT ȘI DE DREPT PUBLIC. — LEGEA CARE LE GUVERNEAZĂ. — ART. 98 ȘI 106 DIN LEGEA PERSOANELOR JURIDICE.

1. Cu toate că motivul privitor la reaua

¹⁾ Motivele II, III și IV fără interes jurisprudențial.

constituire a instanței, prin neparticiparea Ministerului public într'o cauză privitoare la minori, este de ordine publică și poate fi invocat ori când, în ori-ce stare a procesului, totuși viciul de procedură nu poate da naștere de cât la o nulitate relativă, care nu poate fi invocată decât de minorul împlicinat, de oarece măsura asistenței procurorului este o măsură de garanție luată numai în interesul minorului.

2. Dispozițiunile legii pentru persoanele juridice din 1924 privesc numai Asociațiunile și Fundațiunile de drept privat, iar nu și Instituțiunile de drept public sau Instituțiunile de Stat, cari sunt guvernate numai de legile pe baza cărora ființează.

No. 1495 bis. Respins ca neîntemeiate motivele invocate de d-l Procuror general cu privire la reaua constituire a Curții de Apel din București, în recursul făcut de Universitatea din București în proces cu E. Gh. Soutzo și Primăria Municipiului București.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare invocat de d-l Procuror general, în ședința dela 16 Noembrie curent, cu privire la reaua constituire a Curții de Apel, care a dat decizia atacată cu recurs și anume: că în contra dispozițiunilor art. 36 din legea de organizare judecătorească, fotoliul Ministerului Public a fost ocupat de un avocat, luat din sală, în locul procurorului sau al unui consilier, motiv însușit și de recurentă Universitatea din București.

Având în vedere că, deși motivul acesta, fiind privitor la o chestiune de ordine publică, se poate invoca oricând, în orice stare a procesului, și chiar din oficiu, viciul de procedură însă nu poate da naștere decât la o nulitate relativă, ce nu se poate invoca decât de minorul împlicinat, măsura asistenței procurorului (care nu e decât parte alăturată, și din care cauză nici nu are drept a face recurs), fiind o măsură de garanție luată numai în interesul minorului.

Că, așa fiind motivul acesta de casare este inadmisibil și trebuie respins ca atare.

Asupra celui de al doilea motiv de recurs, invocat de recurentă în ședința dela 23 Noembrie crt., privitor la violarea art. 98 și 106 din legea pentru persoanele juridice din 1924, combinat cu art. 36 din legea de organizare judecătorească și anume: Că fiind vorba în speță de o persoană juridică, cum e Universitatea din București, fotoliul Ministerului Public trebuia ocupat și pentru ocrotirea intereselor ei, de un procuror sau de un consilier, iar nu de un avocat, cum a fost în speță.

Având în vedere că art. 98 și 106 din legea pentru persoanele juridice din 1924, se ocupă de Asociațiile și Fundațiile de drept privat, ca și întreaga lege, iar nu de instituțiile de drept public, sau instituții de Stat, cum este Universitatea din București, și care ființează pe baza altor legi, fără îndeplinirea

formelor și condițiilor cerute de lege pentru persoanele juridice.

Că așa fiind, și acest al doilea motiv de casare trebuie respins ca neîntemeiat.

Asupra motivului invocat de Universitatea din București prin însăși petiția de recurs, sprijinit pe violarea art. 58 din legea de expropriere pentru utilitate publică din 1864, ivindu-se divergență de păreri între consilierii ce compun această înaltă Curte, el rămâne a se cerceta din nou de completul prevăzut de art. 65 din legea Curții de Casație și în consecință afacerea se amână pentru ziua ce se va fixa la stăruința părților interesate.

Pentru aceste motive respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I-a

Audiența de la 19 Februarie 1932

Președinția D-lui I. G. Solomon, președinte

Aneta Tașov cu D. Dimitrov

EXECUȚIE SILITĂ — CONTESTAȚIE — DISPOZITIV — ÎNTINDEREA ȘI INTERPRETAREA LUI — VALOAREA GLOBALĂ A UNOR BUNURI IMOBILE — RESTITUIRE — ART. 400 PR. CIVILĂ.

Când printr'o hotărâre judecătorească se fixează în mod global valoarea unor bunuri mobile a căror restituire se ordonă, hotărârea deși definitivă, nu poate fi propusă spre executare pentru valoarea în bani a fiecărui obiect în parte, mai înainte ca partea câștigătoare să fi cerut în mod contradictoriu, ca potrivit articolului 400 pr. civilă, să se facă și această evaluare, căci numai prin această procedură, titlul său a devenit un instrument lichid și ușor executabil, pentru sume de bani pe cari numai judecătorii au drept a le fixa cu titlu de echivalent.

No. 72. Admis apelul făcut de Aneta Tașov, contra sentinței civile No. 34 bis din 29 Ianuarie 1931 a Tribunalului Buzău S. I-a în proces cu D. Dimitrov.

Curtea deliberând

Asupra apelului declarat de Aneta Tașov în contra sentinței civile No. 34 bis/931, pronunțată de Trib. Buzău Secția I-a prin care i s-a respins contestația.

Având în vedere că prin cererea de apel, contestatoarea se plânge că Tribunalul de prima instanță a judecat eronat respingându-i contestația, când a hotărât ca în baza unui titlu executor, care cuprinde obligarea sa la restituirea unor lucruri mobile, evaluate în totalitate și din care se constată în mod cert că creditorul a primit cea mai mare parte, se mai poate face executarea unui rest de creanță evaluată în bani după simpla apreciere a creditorului.

Având în vedere că este exact că urmărirea silită de față, făcută sub forma unei popriri de executare se întemeiază pe o decizie a curții de Apel S. III-a Bu-

curești No. 204/929, confirmatoarea sentinței Trib. Buzău S. II-a No. 315/926, prin care contestatoarea Aneta Tașov a fost obligată să restituie în natură un dormitor compus din: un pat de bronz, un chifonier, una măsuță, noptieră cu marmoră, un lavoire cu oglindă și marmoră, cu bronz, una scoarță mare 4/4, două preșuri, trei saltele de lână, șese perne mari, șese cearceafuri de pat, una cuvertură de pluș, două cuverturi de broderie și multe alte obiecte mobile, sub sancțiunea în caz de nerestituire să plătească 60.000 lei.

Având în vedere că deasemenea este cert că creditorul acestei obligațiuni de restituire, intimatul Dimitroff a primit din titlul creanței sale, restituirea în natură a celor mai multe din mobilele revendicate.

Că deasemenea intimatul mai recunoaște înaintea primei instanțe în exesutare, că nu a primit o parte din mobilier și care este aceea prevăzută în nota ce o prezintă în instanță evaluată după aprecierea sa, la suma de 33.616 lei la care adăugând suma de 4.000 lei cheltueli de judecată cuprinse în titlul executoriu, formează un total de 37.616 lei pentru a cărui aducere la îndeplinire declară că se prevalează de deciziunea Curții de Apel amintită mai sus.

Având în vedere că în principiu, hotărârile judecătorești, rămase definitive, pot fi puse în executare, ori de câte ori hotărârea constată obligațiunea de restituire sau de plată.

Că pentru lucrurile mobile, a căror predare în natură cerută de creditor poate să nu aibă locul din orice cauză, precauțiunea judecătorească fixează fiecărui lucru în parte valoarea sa corespunzătoare în bani, pentru a înlesni o executare comodă și completă a hotărârii definitive.

Că în cazurile când, precum este și situațiunea de față, hotărârea judecătorească fixează în mod global valoarea unor bunuri mobile a căror restituire o ordonă, o asemenea hotărâre deși definitivă, nu poate fi propusă spre executare pentru valoarea în bani a fiecărui obiect în parte, mai înainte ca partea câștigătoare să fi cerut în mod contradictoriu și în conformitate cu dispoz. art. 400 pr. civilă această evaluare necesară, căci numai prin această procedură, titlul său a devenit un instrument lichid și ușor executabil pentru sume de bani, pe cari numai judecătorii au drept a le fixa titlu de echivalent.

Că a hotărâ altfel, ar fi să se permită ca și în cazul de față, ca partea câștigătoare, urmărind valoarea bănească a unui număr restrâns de lucruri mobile nepredate, să poată prin voința sa să agraveze responsabilitatea bănească a debitoarei, exagerând valoarea acelor lucruri, la adăpostul nepreciziunii cuprinsă în dispozitivul hotărârii ce execută.

Că prin urmare, atât timp cât nu s'a fixat conf. art. 400 pr. civilă, înțelesul și întinderea dispozitivului hotărârii ce se execută prin stăruința părții interesate, creditorul în speță, acesta nu are un titlu executoriu lichid și nu poate păși la executare prin poprirea de față, decât numai pentru suma de 4.000 lei cheltueli

cuprinse în sentința No. 315/926 a Trib. Buzău Secția II-a, pentru care sumă poprirea urmează a fi res-trânsă, iar pentru rest trebuie să se anuleze.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată, Curtea apreciind le fixează la suma de 1.000 lei.

Pentru aceste motive redactate de D I Președinte, admite:

Semnați: *I. G. Solomon, G. T. Ionescu, Ernest Ceaur Aslan.*

TRIBUNALUL ILFOV S. IV-a CIV. COR.

Audiența de la 6 Februarie 1932

Președinte Constantin Ionescu, judecător

Sever Herdan cu Primăria Municipiului București

TAXE COMUNALE. — PERCEPERE. — LEGEA MAXIMULUI. — DES-
FIINȚARE. — ART. 1—7 LEGEA PENTRU VALORIFICAREA PRODU-
SELOR AGRICOLE.

Din cuprinsul și interpretarea dispozițiunilor art. 1—7 legea pentru valorificarea produselor agricole, rezultă că ceace s'a urmărit de legiuitor a fost degrevarea produselor agricole nu numai de taxele de export, de timbru și cifra de afaceri dar și de orice alte taxe percepute până la promulgarea legii, de către Camerile de Comerț, Agricultură, Județ sau Comună, ast-fel că urmează a fi considerată ca desființată prin legea de mai sus și taxa de 0,35 bani pe kilogram de făină, la eșirea din moară, a cărei percepere fusese hotărâtă de către Primăria Municipiului București pe baza legii maximului.

No. 132. — Admis apelul făcut de Sever Herdan prin petiția înregistrată la No. 26.075/1931 contra deciziunii No. 148/1931 a Primăriei Municipiului București.

Tribunalul.

Asupra apelului făcut, cu petiția iureg, la No. 26075 din 931, de Sever Herdan, proprietarul Moarei Herdan, cu domiciliul ales în București, Soseaua Basarab No. 15, contra deciziunii cu No. 148 din 16 Septembrie 1931, a Primăriei Municipiului București, prin care i s'a respins ca nefondată contestația făcută contra urmăririi pornită în contra sa prin procesul verbal de sechestrul cu No. 110 din 20 August 1931, al Percepției I-a specială Comunală pentru plata sumei de 400.000 lei drept taxă de 0,35 bani la kgr. de grâu (făină) intrat în Moara Herdan.

Având în vedere actele și lucrările din dosar cum și concluziunile puse de părți din care în fapt se constată următoarele:

Primăria Municipiului București pe baza legii maximului, prin deciziunea No. 196 din 14 Decembrie 1926 a

hotărât perceperea unei taxe de 0,35 bani pe kgr. de făină la ieșirea din moară înainte de a fi transportată la brutărie,

Cum Moara Herdan se găsea într'o situațiune excepțională față de celelalte mori, ea întrebuițând majoritatea făinei produsă la fabricile de pâine și paste făinoase, proprietatea moarei, că nu se putea ști care sunt cantitățile de făină din silozuri înainte de fabricarea ei, Primăria a hotărât ca la această moară încasarea taxei de 0,35 bani să se facă zilnic asupra cantităților de grâu introduse în moară reduse cu 30%.

La 8 Aprilie 1931 se promulgă legea pentru valorificarea produselor agricole prin care legiuitorul a luat o serie de măsuri urgente menite să sporească condițiunile de valorificare a cerealelor suprimând taxele de export, taxele de timbru proporțional, impozitul cifrei de afaceri și alte diferite taxe.

Până la promulgarea acestei legi apelantul Sever Herdan a plătit în mod regulat taxa de 0,35 bani însă după promulgare a refuzat să o mai plătească pe motiv că a fost desființată prin art. 7 din legea de valorificare.

Având în vedere că astfel fiind chestiunea în fapt urmează a se vedea în drept dacă în urma promulgării legii de valorificare produselor agricole taxa de 0,35 bani pe kgr. de făină a fost sau nu desființată,

Considerând că din interpretarea art. 1—7 de sub titlul I al legii pentru valorificarea produselor agricole denumit „regimul taxării“ rezultă că ceace s'a urmărit de legiuitor a fost degrevarea produselor agricole nu numai de taxele de export, de timbru, cifra de afaceri dar și de orice alte taxe percepute până la promulgarea legii de către Camerile de Comerț, Agricultură, Județ sau Comună etc. cu excepția taxelor anume prevăzute în art. 4, 5, 6 și 7 din lege printre care nu se găsește cuprinsă taxa de 0,35 bani ce face obiectul acestui litigiu.

Că prin dispozițiunile finale ale legii pentru valorificarea cerealelor și anume prin art. 96 menționându-se că orice dispozițiuni contrare acestei legi sunt abrogate este dela sine înțeles, că orice alte taxe de cât cele prevăzute în prezenta lege și care anterior erau fixate fie prin legi fie pe căi nelegale asupra cerealelor și derivatelor sale au fost desființate și nu au mai putut fi menținute în actuala lege;

Considerând că această idee a legiuitorului de a degreva produsele agricole a pornit dela necesitatea ce s'a simțit de a se da posibilitate producătorilor agricoli care trec azi printr'o gravă criză, necunoscută încă, ca să obțină adevăratul preț al produselor agricole puse în vânzare, preț ce în ultimul timp a ajuns cu mult sub acela de cost;

Și că în adevăr măsura luată de legiuitor a pornit dela ideea de degrevare a produselor agricole se învederează cu prisosință și din expunerea de motive ce a însoțit legea de valorificarea cerealelor unde termenii întrebuițați de redactorul ei sunt destul de categorici și preciși în sensul că produsele agricole și

derivatele lor trebuiesc apărate de taxele de export, de timbru, de cifra de afaceri cum și de celelalte taxe explicându-se că azi comerțul de cereale este supus la prea multe taxe ce se percep de comune, camere de comerț, de agricultură și chiar de instituțiuni particulare ce apasă asupra prețului (vezi „Monitorul Oficial” No. 68/931 partea III-a pag. 1681).

Că dealtfel pentru a se putea obține de producătorul agricol adevăratul preț al produselor sale, coborât în ultimul timp sub cel de cost, atât din cauza supraproducțiunii transoceanice ce a făcut să abunde produsele agricole pe piața europeană, cât și din cauza multiplelor taxe ce apăsau asupra cerealelor noastre și a derivatelor sale, era natural ca legiuitorul pe lângă alte dispozițiuni privitoare la intensificarea exportului să ia și urgente măsuri de desființarea tuturor taxelor ce gravitau asupra cerealelor, rămânând ca golerile ce eventual se produceau în bugetele diferitelor instituțiuni publice să fie acoperite cu alte posibilități, numai cerealele să rămână descătuseate de asemenea taxe ce puneau pe agricultori în situațiunea de a se desinteresa de munca câmpului de pe urma căreia nu aveau de cât pagubă.

Și fermitatea legiuitorului de a degreva agricultura se evidențiază prin dispozițiunile finale ale art. 7 din legea prin care a stabilit obligațiuni și severe sancțiuni pentru organele administrative și polițieneste creind un delict special de excrocherie pentru cei ce vor încasa, fie chiar din ordinul cuiva vre-o altă taxă de cât cea arătată de lege.

Având în vedere că Primăria Municipiului a obiectat că dispozițiunile art. 7 din legea pentru valorificarea produselor agricole relativ la desființarea de taxe fiind limitative, nu privesc decât taxele de export, de timbru și impozitul cifrei de afaceri cari în adevăr s'au desființat, dar nu și taxa de 0,35 bani fixată de Primărie pe baza legii maximului și legii administrației locale care a rămas în vigoare, nefiind desființată în mod expres.

Considerând că această obiecțiune a Primăriei Municipiului București fiind neîntemeiată câtă să fie înălăturată nu numai pentru considerațiunile arătate mai sus, ce face neverosimilă obiecțiunea, dar și pentru considerațiunea că ideea de degrevare a cerealelor și derivatelor lor mai este evidențiată și cu alte împrejurări și anume cu diferitele declarațiuni ce s'au făcut în Parlament cu ocaziunea discuțiunii ce a avut loc în jurul acestei legi.

Și în adevăr din cuvântarea d-lui deputat Leonte Moldovanu rostită în ziua de 23 Martie 1931 în adunarea deputaților se învederează fără nici o urmă de îndoială că ceiace s'a urmărit prin legea pentru valorificarea cerealelor a fost degrevarea aproape completă a cerealelor care să ducă la urcarea cât mai accentuată a prețului iar nu la o degrevare parțială așa cum s'a pretins de Primăria Municipiului București pentru că în acest caz scopul urmărit de legiuitor

tor n'ar mai fi fost atins (Mon. Of, 68/931 partea III-a pag. 1707).

Că scopul urmărit de legiuitor a fost să degreveze complet produsele agricole se mai învederează iarăși în mod cu totul indubitabil și din declarațiunile categorice făcute de Ministrul Agriculturii și Domeniilor d. V. Madgearu cu ocaziunea discuțiunii generale ce s'a urmat asupra acestui proiect de lege când a rostit următoarele cuvinte: „Pentru asanarea agricultorilor noștri a trebuit să ne gândim în prim rând la degrevarea agricultorilor nu numai la taxa de export dar și la celelalte taxe care apasă asupra prețului. De aceea cea dintâi măsură care a găsit aprobarea tuturor este această degrevare aproape completă de toate taxele de circulație care au apăsător atâta vreme asupra prețului produselor noastre agricole. (Mon. Oficial No. 71/931 partea III-a pag. 1843 coloana I.)

Că astfel fiind, și din moment ce prin legea pentru valorificarea cerealelor din 8 Aprilie 1931, taxa de 0,35 bani pe kgr. de făină a fost desființată, Primăria Municipiului București nu mai putea dela data promulgării acestei legi să mai perceapă astfel de taxe, așa că din acest punct de vedere urmărirea pornită de Primărie împotriva apelantului Sever Herdan prin procesul verbal de sechestrul pentru plata sumei de 400.000 lei drept taxă de 0,35 bani de kgr. de grâu intrat în Moara Herdan este lipsită de bază legală.

Că, prin urmare atât apelul de față cât și contestația introdusă la Primăria Municipiului București de Sever Herdan privindu-se ca întemeiate urmează să fie admise iar procesul verbal de sechestrul ce este lipsit de bază legală cât și urmărirea pornită pe baza lui să fie anulate.

Pentru aceste motive, redactate de D-l Judecător Președinte Const. I. Ionescu, admite.

Semnați: C. Ionescu, C. Duma.

JURISPRUDENȚA STRAINA

MANDAT. — Obligațiunile mandatarului. Culpă (art. 1992 cod. civ. fr. art. 1540 cod. rom.) Lipsa prejudiciului direct. Prejudiciul eventual.

Pentru ca mandatarul să sufere o responsabilitate față de mandant, trebuie nu numai ca o culpă să se fi comis de el, dar încă ca această culpă să fi fost cauza directă a prejudiciului suferită efectiv de către mandante.

Astfel, deși în culpă, mandatarul nu poate fi obligat la daune, pentru un prejudiciu numai eventual și subordonat întâmplărei evenimentelor încă nerealizate.

(Cass. Civ. 20 Janvier 1930

Gaz. du Palais

22 fevrier 1930

Récueil des Sommaires de la Jur. Française
Avril No. 4 1930 pag. 420.

NOTA. — Culpă pe care mandatarul o comite în

îndeplinirea mandatului său nu poate atrage contra ei condamnare la daune decât numai dacă ea cauzează mandantului un prejudiciu și aceasta în măsura prejudiciului cauzat. Aceasta nu este decât aplicațiunea la mandat a principiului din art. 1084 cod. civ. (art. 1149 cod. civ. fr.) asupra daunelor rezultând din neexecutarea obligațiilor în general. Doctrina este în acest senz: *Cuillouard*, *Traités des Contrats Aléatoires et du Mandat* No. 104, pag. 422; *P. Pont*, *Des Petits Contrats* No. 986 pag. 498; *Laurent*, XXVII No. 465; *Duranton*, XVIII No. 240. Iată cum se exprimă, în adevăr, *P. Pont* continuatorul operei lui *Marcadé*: „il faut encore que le tort imputé au mandataire, inexécution totale ou partielle du mandat, excès du pouvoir, violation de la forme, faute ou même dol, soit réelement dommageable, c'est à dire qu'il cause une perte au mandant ou le prive d'un gain“. (*P. Pont*, op. și loco citat). Puțin importă natura culpei mandatarului, în *commitendo* sau în *omitendo*. Jurisprudența s'a mai pronunțat în acest senz, (*Ch. Reg.* 8 déc. 1884, *Dalloz P.* 85,1,463; *Cass. civ.* 26 nov. 1890, *Dalloz P.* 91,1,18). S'a mai decis tot așa că dacă prejudiciul nu este actual, dar numai eventual, nu este de ajuns spre a putea reclama în mod util o îndemnizare mandatarului (*C. Appel Nancy*, 15 nov. 1833, *Rep. Alph. D. Mandat* 2274).

În ce privește, că dauna nu poate niciodată să excedă importanța prejudiciului vezi *C. Appel Grenoble* 28 joullet 1865, (*D. P.* 65, 2, 205). Acelaș principiu de altfel îl găsim și în dreptul roman: „Mandati actio tunc competit cum coepit interesse ejus qui mandavit; caeterum si nihil interest, cessat mandati actio; et quatenus competit, quatenus interest.“ (*Dig. L. 8 § 6 Mand.*)

D. COTRUTZ
Judecător Consilier

Recenzie

Domnul Gr. Mircea Paraschivescu, judecător de instrucție cu gradul de Consilier de Curte de Apel, pe lângă tribunalul Ismail, a făcut să apară, lucrarea d-sale „Legea asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de închiriere și de arendare“, adnotată cu doctrina și jurisprudența la zi și însoțită de expunerea de motive, debaterile parlamentare, indice alfabetice la fiecare articol și având o tablă de materie analitică, foarte minuțios întocmită, lucru care înlesnește mult studierea materialului adunat. Ca să mai insistăm în ce privește interesul și priceperea puse de autor în lucrarea d-sale, credem c'ar fi inutil fiindcă D-l Consilier Gr. Paraschivescu nu este un necunoscut lumii juridice și prin lucrarea de față n'a făcut decât să ne întărească credința că nu se va opri aici cu activitatea d-sale publicistică. În fața instanțelor noastre judecătorești de toate gradele sunt în curs litigii de asemenea natură și apariția acestei

lucrări va aduce un real aport practicienilor, magistrați și avocați, în soluționarea spețelor pendinte. Lucrarea ce o recenzăm, va face incontestabil o frumoasă figură în biblioteca oricărui pretențios jurist.

Const. Zotta
Jude Instructor, Președinte
R.-Sărat

BIBLIOGRAFIE

A apărut Volumul II al **Codului de Procedură Civilă** adnotat de *Const. Gr. C. Zotta*, doctor în drept, judecător de instrucție cu gradul de președinte la Trib. Râmnicul-Sărat.

Acest volum cuprinde art. 257 — 466 din proc. civilă, cu doctrina vechiului regat, provincială și străină la zi, cu expuneri de motive debateri parlamentare, indice, bibliografie și table alfabetice și numerice, astfel alcătuite, încât cercetarea materiilor devine lesnicioasă și poate ușor fi făcută.

Recomandăm cititorilor noștri această lucrare a cărei valoare am semnalat-o cu ocazia apariției primului volum.

A apărut

DESPRE OBLIGAȚIUNI

de **N. Jak. Constantinescu**
Preș. la Curtea de apel, Buc.

Credincios hotărârei de a da la lumină întreg Codul civil în broșură, d-l Președinte N. Jak Constantinescu a făcut să apară noua sa lucrare despre obligațiunii cari se adaugă la celelalte patru apărute până astăzi și anume: contractul de locațiune, despre ipoteci, despre succesiuni și despre testamente:

Lucrarea de față nu se prezintă însă sub aspectele modeste pe cari i le arată autorul în prefață, întrucât dela primele pagini constați că nu ai aface cu un manual care redă în general numai ultima soluție și pe cât posibil aceia a jurisprudențelor. Dimpotrivă, părerea noastră e, că deși în formă rezumativă „broșura“ aceasta cuprinde un examen succint al materiei obligațiilor pe care autorul l'a pus la curent nu numai cu hotărârile judecătorești, dar chiar cu doctrina de după război, atât franceză cât și română, precum și cu ideile noi cuprinse în revistele de critică juridică franceză.

Simplicitatea aparentă sub care o prezintă și stilul ei ușor, denotă la autor o frumoasă cultură care a asimilat dreptul obligațiilor în așa grad că îl prezintă cititorului nu în forma aridă sau meticuloasă a unui pedant sau a unui negustor de jurisprudențe, ci în aceia a unei causerii pline de claritate și de înțelegere, — deci folositoare nu atât celor ce caută soluții grabnice ci mai curând acelor cari rar utilizează „Utile dulci“.

I. G. S.